

1960'LARDA İŞÇİ VE MEMUR GELİRLERİ

Aydınlık Gazetesi, 28 Mayıs 2018

Yıldırım Koç

Bilimsel analiz yapmazsanız, ya kendinizi gaza getirirsiniz, ya da yaklaşmakta olanı göremeyip hazırlanmaz ve fırsatı kaçırsınız. Açan bir çiçeğin baharın habercisi mi olduğunu, yoksa zamanını şaşırılmış bir çiçek mi olduğunu kavrayabilmek için iklimleri bilmek gerekir. Kitle hareketlerinde, diğer bir deyişle, sıradan insanların, yani geçim derdindeki milyonlarca insanın davranışlarını kavramada da bilimsel yöntemler kullanmak gerekir.

SIRADAN İNSANLAR NE ZAMAN HAREKETE GEÇER?

Kitleler tedbirdir; mecbur kalmadıkça kendilerini tehlikeye atmazlar. Günlük geçim derdinde olan milyonlarca insanın yalnızca düzen içinde durumlarını iyileştirmek için değil, onun ötesinde düzeni değiştirmek için harekete geçebilmesi için iki önkoşul vardır. Birincisi, çok ciddi bir mutlak yoksullaşmadır; insanların hayat şartlarında ciddi bir kötüleşmedir. Diğer bir deyişle, oturdukları minderin cidden tutuşması ve altlarını iyice yakmasıdır. İkinci önkoşulsa, ayağa kalktıklarında ibreti alem için ezilmeyecekleri algısıdır; diğer bir deyişle, siyasal iktidarın zayıflamış ve kitle eylemlerine müdahale gücünü önemli ölçüde yitirmiş olmasıdır. Bu iki önkoşul oluşmadan, kitleler harekete geçmez. Ağzınızla kuş tutsanız, öncü unsurlardan oluşan güçlü bir örgüt kursanız bile, kitleleri harekete geçiremezsiniz. Bu iki koşul oluşmuşsa, kimse kitlelerin hareketlenmesini engelleyemez.

1960'LARDA MUTLAK YOKSULLAŞMA YOKTU

1968'de olmayacak duaya amin dendi ve büyük bir yenilgi yaşandı. Kitleler bir mutlak yoksullaşma değil, zenginleşme yaşıyordu. Memurların yaşadığı yoksullaşma da, düzen sınırları içinde 1970 yılında fazlasıyla telafi edilebildi.

1963 yılında 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun kabul edilmesinin ardından toplu iş sözleşmeleri yaygınlaştı. Bu durum, gerçek işçi ücretlerinde önemli artışlar sağladı.

Gerçek asgari ücret de 1963-1967 döneminde arttı, 1968 yılında küçük bir gerilemeden sonra, 1969 yılında yüzde 32 oranında bir artış yaşandı.

DPT verilerine göre, Türkiye'de çeşitli kesimlerin 1963-1970 döneminde gerçek gelirleri 1963 yılı fiyatlarıyla aşağıda sunulmaktadır:

Türkiye'de İşçilerin ve Memurların Gerçek Gelir Düzeyi (1963 Yılı Fiyatlarıyla)

Yıl	Net Memur Aylığı (TL/ay)	Net Kamu Kesimi Ücreti (TL/gün)	Net Türkiye Geneli İşçi Ücreti (TL/gün)
1963	1000	17,20	15,21
1964	978	18,49	15,87
1965	923	19,41	15,95
1966	884	20,81	16,82
1967	833	22,08	17,57
1968	800	22,95	18,31
1969	745	24,12	19,18
1970	1253	25,29	20,38

1967-1971 döneminde ekonomi (gayri safi milli hasıla) sürekli büyüdü. Sabit fiyatlarla büyüme oranı, 1966 yılında yüzde 12,0; 1967 yılında yüzde 4,2; 1968 yılında yüzde 6,7; 1969 yılında 4,3; 1970

yılında yüzde 4,4 ve 1971 yılında yüzde 7,0 oldu. Sabit fiyatlarla kişi başına büyüme oranları ise 1966-1971 döneminde, sırasıyla, yüzde 9,2, yüzde 1,6, yüzde 4,0, yüzde 1,7, yüzde 1,8 ve yüzde 4,4 olarak gerçekleşti.

Bu dönemde gerçek ücretler sürekli olarak arttı. Korkut Boratav, gerçek ücretlerde 1965-1971 dönemindeki artışı yüzde 45 olarak vermektedir.

1964 yılından itibaren toplu iş sözleşmeleri aracılığıyla çeşitli alanlarda önemli haklar elde edildi.

Bu yıllarda Türkiye’de işçi konut kooperatifçiliği büyük bir gelişme sağladı. SSK, 1962-1972 döneminde 45.008 işçiye konut kredisi verdi. 1962 öncesi de dikkate alındığında, 1972 yılına kadar konut kredisi verilen işçi sayısı 59.891’e ulaştı.

1968-1971 döneminde sosyalistler kitleleri, yani milyonlarca sıradan insanı anlayamadı. Gönüllerinden geçenin gerçekleştiğini sandılar. Yanıldılar ve yenildiler.